

Szerkesztőségi iroda:

R.-Szombat, Jánosi-utca 42. sz.
Ide intézendő a lap szellemi
részét érdeklő minden közle-
mény és levelezés.

Bérmentelen levelek nem fo-
gadtnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyom-
dájában. — Ide intézendők a
kiadóhivatalt illető előfizetési
pénz-, hirdetés-, nyilttér-
és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos pe it sor tér-
fogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás
után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönböztetve minden hazai postahivatal. Az előfizetések legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Rimaszombat, 1885. november 25.

A sajtó, hatalom. — Távolság legyen tőlem, hogy én ellene fegyvert, avagy csak tollat is emeljek; sőt ha nem is félelemmel és rettegéssel, mindig a kellő tisztelettel hajlottam meg előtte, az ő neme szerint.

A „Gömör-Kishont“ közelebbi számában elbírált rimaszombati egyesült protestans főgymnasiumban a különböző hitfelekezeti s anyanyelvű növendékek, a tanári kar bölcs vezetése alatt, oly békés egyetértésben, oly testvéri szeretetben éltek eddig évtizedeken át együtt, melyhez hasonlót hiában keresnénk igen sok tanintézetben, s a gyermeki barátság túlélt az iskolai éveket, s hatását tapasztalni lehetett az iskola falain kívül is.

Ha van az egyesült protestans főgymnasiumnak itt Rimaszombatban külön, saját missiója, melyet derék alapítói számára kijelöltek, nem lehet más, mint az, hogy kebelében a különböző, néha majdnem ellentétes elemek összesimuljanak, s a szeretet kötelékei által egyesíttessenek.

Hogy a tanári kar felismerte feladatát s annak megoldásában sikerrel fáradozott, bizonyítja az elismerés, bizalom, rokonszenv, melylyel a tanintézet több mint három évtized óta találkozik, melynek köszönhetjük a gymnasium folytonos emelkedését.

Midőn a pozsonyi szomorú események után, ott néhány ifjú végképen kizárattott, néhányan, akarom hinni, hogy a kevésbé vétkesek, csak azon tanintézetből távolítottak el, kettő ez utóbbiak közül, a lyceumi igazgató tanácsára, a rimaszombati egyesült protestans főgymnasium igazgatóságához folyamodott felvételért, s a tanári kar komoly megfontolás után, a megtört szülők esedéklő kérésére befogadta őket; de hogy éreztesse velők vétkek súlyát, a tápintézet jótékonyágában nem részesítette, saját érdekekben is külön szállásolta el s atyailag, de szigorúan figyelmeztette, hogy ne legyenek hálátlanok azon iskola iránt, mely őket mint száműzötteket kegyelmébe fogadta, értesítette egyszersmind arról is, hogy a tanári kar a legszigorubb figyelemmel fogja kísérni minden tetteiket.

Lehet, hibázott a tanári kar, hogy el nem zárta az elcsábított ifjak elől a javulás lehetőségét is végképen; lehet, hibázott, hogy meg nem büntette őket vétkeikért, talán a fiakban és a fiaknak fiaiban is harmad és negyediziglen, de az attól való félelmet, hogy e két ide menekült tanuló, „városunk falai közt egy egész ifjú nemzedék magyarságát veszélyezteti,“ méltán tarthatta volna legalább is hazafias gyengeségnek.

A gyermek, ha előtte a hazá csak betanított földrajzi terület, a hazaszeretet csak jól megmagyarázott kötelességérzet, a csábításra könnyen eltántorodik; de azok ellen, kiket bensőleg szeret, őszintén tisztel, kiknél vizontszeretetet talált, nehezen fog fellázadni. Bizony nem oly nehéz eltalálni a módját, miképen kell a gyermek fogékony szívébe csepegtetni s abban biztosítani a hazaszeretetet s általa a hazafiasságot.

„Rosz kertész az, a ki midőn kertjének valamelyik fája rosz gyümölcsöt terem, akként segít a dolgozón, hogy a gyümölcsöt még éretlen korában leszakítja. A gyümölcs nem oka annak, hogy olyan a milyen. Az ok a fának fajában, avagy a talajban rejlik. A fajt kell nemesíteni, a talajt kell javítani s a gyümölcs Isten kegyelméből bizonyára jobb leend.“

Ezt olvastam az épen Pozsonyban megjelenő „Evangélikus egyház és iskola“ f. évi 47-ik számában. Ezután így folytatja a cikk derék írója: „Az igazságot keresem, és ha tévedek, vedd azt kedves olvasó, hogy a tévelyhez sohasem szándékom feltétlenül ragaszkodni, hanem örülök ha az ellenkezőről meggyőződöm“. E szerény bevezetéssel indul keresni tanintézeteink legtöbb bajának főforrását. És aligha meg nem találta. Nagyon ajánlhatom a tanulságos cikket „Gömör-Kishont“ olvasóinak is figyelmébe. Bajaink közt felemlíti azt is, hogy „a hazafiasság főiskoláinkban nem ápolatik mint vallás-erkölcsi érzellemmel megszentelő jellem, hanem mint politikai meggyőződés.“

Igazán megsajnáltam magamat, mikor az oly mély tárgyismerettel s nemes szándékkal irt cikk hatását oly hirtelen megzavarta lelkemben a mindjárt

másnap megjelent „Gömör-Kishont“ vezércikke, melyben szóról-szóra, betűről-betűre olvasom, hogy:

„Kíváncsiak vagyunk arra, hogyan fogta fel a tanári kar ez ifjaknak a pozsonyi tanintézetből lett el-távolítását? Hogy a javíthatatlanság praejudiciumával nem, azt tette bizonyítja, hogy a magyar állam akaratának kifolyásául sem vevé, a mellett a rimaszombati főgymnasium áll a világ segítségét v o l t a tanuskodik. Profán szavakkal élve a valóságban, (tehát még ezek nem voltak eléggé profán szavak?) olyan v i s e l k e d é s fenytékeül tűnik tehát fel e kiutasítás, melyet az állam pozsonyi szeme bűnnek, rimaszombati szeme csekély botlásnak tart. — **Mi** (kik?) teljes bizalommal az oktatásügyi kormányhoz, magához az á l l a m a k a r a t m e g v a l ó s i t ő j á h o z fordulunk orvoslásért.“ (A „Gömör-Kishont“ utján!?)

No már ezek aztán eléggé profán szavak voltak!

Bizony nagyon mélyre sülyedt volna az államsegély mellett a rimaszombati egyesült prot. gymnasium, ha az által ma már mindenki jogcímét nyerne, a m i n t államhivatalba b e l é p ily élesen lépni fel ellene! ha mindenki hivatva lenne, az állam nevében, e cikk végszavaival emelni fel ellene tiltó szózatát: „a magyar állam nem tűrheti el, hogy egyik segélyét élvező tanintézetébe behurezolják a trójai falovat.“

Nem oly régen, egy különben igen jeles férfiú, a magyarországi protestans gymnasiumoknak nyújtandó államsegélyt nevezte trójai falónak, melyért a protestansok önkormányzási jogukat, tanintézeteik függetlenségét, mint századokon át minden támadások ellen kitartással védett erősségeiket sajátkezüleg készülnek lerombolni!

Melyik már a veszedelmesebb fa-ló a kettő közül. Örömezt hiszem, hogy Rimaszombatra nézve egyik sem veszélyes, ha magunk békességben meg tudunk férni egymás mellett.

A rimaszombati egyesült prot. főgymnasiumot egy, Rimaszombatnak s közelvidékének legjelesebb p r o t e s t a n s férfiai közül választott testület kormányozza, mely midőn a gymnasium emelése s jövő-

T Á R C Z A.**Daloltatok, daloljatok!*)**

Gyors szárnyakon az év repül:
A jelennel ránk nehezül.
A dal bölcsönk s sirunk felett
Egy szebb jövő kort emleget . . .

Huszonöt év! Hány pillanat?!
— Több a bánat, a melyet ad. —
Zord szelénél mi élesebb?
— A bú, mit honfi érezett. —

Huszonöt év! Száll hirtelen
S mégis mennyi rózsát terem!
Mennyi öröm, s milyen édes?:
Mit az ifjú s honfi érez!

És a bánat, öröm között
A szív dalokba öltözött
S hol szóban mit se mondhat el:
Mindent kitar, ha énekel. — — —

Eltört a kard és a nemzet
Hazájában hontalan lett.
Boldog, a ki új hont talál,
Szívben, testben gyötörve bár.

Százszor boldog, ki elvérze,
A honért, a honnal élve,
Boldog, kinek szíve szakadt:
Csak ő nem az, ki itt maradt,

Egy börtön a szabad ország.
— Napjait már megszámozták —
Senyed, ki itt maradt, benne
Elevenen eltemetve!

De a sirban nyugta ninesen.
Esze, keze rabbilinesen,
Fogoly a szó . . . de szól a dal
Tele néma fájdalommal.

És szól a dal, ság-búg lágyan,
Benne titkos édes vágy van;
Majd zug, miként a fergeg! —
Az alvó nép fölébredett.

S a köd oszlik, az ég derül,
Fölzeng a dal üdvözlétül,
Zeng s a hazán szerte árad:
Jön a hajnal, napfény támad!

Mint napsugár tájról-tájra,
Száll az ének szájról-szájra
Nyomában a fény, a meleg:
A lelkesült honszeretet!

Huszonöt év! Az év repül
S ti álltok rendületlenül
Ajkatokon ha zeng a dal,
Szívünkbe bút, örömet csal.

Öröm és bú, fény és árnyék
Egymástól meg miért is válnék?
Fény az árnyat eloszlatja,
Árnyék a fényt ragyogtatja.

Daloljatok! és a bánat
Felhőjén szívárvány támad.

Daloljatok s földre térnek
Boldogsági a nagy égnek!

Daloljatok! A dal hódít
S Kárpátoktól Adriáig
Egy lesz a nyelv, a szív, a kar!
El örökké él a magyar!

Peres Sándor.

Az ábrándozó.

Rémképeket alkot magának, hogy a világ gonosz, az emberek sorra eszlik meg egymást, a baráti szívnek nines melege s a boldogság, melyet az ábrándos szív már ifjú álmaiban megalkot magának, tulajdonképen nem egyéb, mint egy lelkünkbeli kiesirázott esipkebokor, melynek rózsáit nem téphetjük le a nélkül, hogy tövisei meg ne véreznének.

Az iskolában tanult érezni és gondolkodni; az a temé-telen klasszikus író, kiknek munkáit évek hosszú során betűzte, bevezette lelkét az érzelmek magasabb régióiba, hol eltűnik a jelen világa, eltűnnek a köznapi emberek s a mit lelki szemével lát: egy ábrándosan leirt ókori nagyság rózsafénye, melyen egész lényé sovár áhitattal csüng. Ilyet keres a való életben is; azt hiszi, hogy a jelent ugyanazon eszmék vezérlik, mint a multat. Keresi a mostani kor nagy embereit, az új Regulio-sokat, a magukat hazájukért feláldozó Coriolánokat, új világot teremtő Columbusokat, napot megállító Newtonokat — s a kibén a nagyságnak csak egy szemernyi részét látja: szent áhitattal hajlik meg előtte, s végül elhatározza, hogy ő is olyan nagy ember lesz. Aztán elővett egy esomó regényt, mert azt hitte, hogy ha már megértette azt, hogy mi a nagy, meg kell értenie a szépet is, és a szépet abban kereste a mi érdekfeszítő. A mások phantasiája által összetakolt tarka jelene-tek ritkán az életből, gyakran a képzelem világából merítve, az ő lelkét is fennkölt állapotba hozzák — és újból keresett valamit, a mi valóban is olyan, mint a képzeletben. Azt elfe-lejtette megtanulni, hogy a való csak akkor lehet szép, ha a

*) A losonezi dalárda 25 éves jubileumán, folyó november hó 30-án elszavolta a szerző.

jének biztosítása érdekében, az államsegélyt kieszközölte, ugyanakkor önkormányzati jogát s a gymnasium protestans jellegét is feuntartotta s biztosította, mely kormánytanács nemesak ismeri, de be is tölti hivatalát, mely feladatához híven közvetlenül, s nem hírlapi cikkek által intézi a rimaszombati egyesült prot. főgymnasium ügyeit.

Baksay István.

Szemle.

Hiába, én a ki a város legsárosabb utcáját uszom naponta annyiszor a mennyiszor a szükség rá kényszerít, már csak azért sem lehetek aristocrata, mert az iszonyu sárözön csaknem lehetlenné teszi, hogy „salonfahíg” dusan lackolt cipőben jelenhessék meg, most azért mégis kénytelen vagyok őszinte örömemnek egy felkiáltásban kifejezést adni: „Hej be nagy urak is leszünk ezentúl!” . . . aztán csak úgy magamba azt is utána sohajtom, hogy „hála istennek!”

Uraim, tisztelt vármegye! Meginvítalom önöket „esutorás polgártársaim” nevében is; jöjjenek el a Casinóba és érezzék jól magukat ott, hová a mi vidékünk férfi intelligenciája a napi fáradoalmakat tovaszórakozni összegyűl.

Itt billiardoznak, kártyáznak, társalognak, sört, bort ihatnak önök, s hogy a democraticus hajlamok is kielégíthetessenek, válogathatnak a sós-perecz és az ajtónál ábrándozó kucséber más ország tájait soha nem látott déli gyümölcsei között. S ha a napi fáradoalmakat még az alkonyattal sem unták meg, ott van egy teremben széles Magyarország valamennyi hírlapja, könyvtárunkban meg a hazai és külföldi irodalom minden jeles (és sok hitvány ponyva) terméke, s ha végigélték, unatkozták, szórakozták, szemlélték e termeket, azok minden — alig számbavehető — hiányai mellett, látva a mi férfítársaságunk eleven és kedélyes pezsgését, kénytelenek lesznek beismerni, hogy ez intézmény mégis csak az, a minnek lennie kell: Casino.

Hanem azért — ne vegyék rossz néven — mégis szembetűnik az embernek, hogy miért maradt ráma nélkül a nagy terem harmadik ajtaja? Ott a hol a képek, asztalok, függönyök, esillárok annyi izléssel árasztják el a helyiséget, igazán mondom, hogy jobban észrevehető a legesekélyebb dissymmetricus pont is.

Azután . . . azt nem is emlitem, mennyire szűk és rosszul világított az olvasó terem, mert hiszen ezt előbb-utóbb észre fogják venni, hanem ha önöknek volnék, megcsereálném az olvasó terem helyiségét a társalgó teremével, és a differentia ki lenne egyenlítő.

. . . Mert elvégre is többen olvasnak mint társalognak, és az a díszes olvasó asztal sokkal jobban ékítené a tágasabb társalgó termet, mely fájdalom — szinte kong az ürességtől!

* * *

Az égből a földre, jobban mondva a kaszinó parquettjéről nézzünk ki egy kissé a nem szivarfüstös, de göröngyös, tavasszal illatos, most ködös, sáros mezőre is, — hiszen ugyanis ős van.

Akármit ellenzékieskedünk is, mégis csak be kell látnunk, hogy szabadalmas Rimaszombat városa igen szépen halad előre minden irányban. Nemesak társadalmát, intézményeit tökéletesíti, de a külső csin

képzlet foldozza ki a hézagokat. E nélkül rideg. Szóval: ábrándozó volt a tudományban s az maradt az életben is jóskáig.

Egyszer azon keserű tapasztalatra ébredt, hogy az a férfi, kit ő mint egy modera Cátot bánt, rutul megcsalta phantasiáját: jót tett, hogy kitűntetést kapjon. Tehát a katói hasonlat nem sült el. Fáj a csalódás, de vigasztalást lelt abban, kit a jelen század Newtonának tartott, mert feltalálta a repülő gépet. Hanem ez az ur is patent-et kért találmányára s milliomos lett, (épen mint a „kri-kri” gyáros Párizsban) s azontul kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy laboratóriumában tudományával üzze el álmait. A newtoni hasonlat sem talált, hanem azért szentül hitte, hogy vannak még nagy jellemek, kik azért teszik a jót, mert jó, s azért tanulnak, kutatnak, hogy a tudományt előbbre vigyék. Ott van pl. egy nagy író; eszméket dob az emberiség piaczára, szolgálja hazáját szívvel, lélekkel: könnyeitől ázik száraz kenyerre — és büszke arra, hogy ő szegény! Hanem aztán jön egy érdemkereszt s azontul a nagy író bucsut mondva az emberiség piaczára, lackcipőben sétál a nagy urak parquettjén. Az érdemkereszt jutalma: azoknak diosóitása, a kiktől kapta.

Ez sem hozta ki sodrából. Oda menekült a hol az érzelmek teremnek: a szív világába. Keresett magának egy lényt, kiben mindazt visszakapja, mit hitéből elveszített: jószágot, önzetlenséget és hűséget. Csakhogy bajos volt oly lényt találni, kiben ez érények még ősi tisztaságukban mind meglegyenek. Ez hideg, az büszke, ez az ügyetlenségig jámbor, az nagyra-vágyó, ez tulságosan szerény, az hetvenkedő. Hanem azért mégis akadt egyszer, a ki nem volt hideg, nem volt büszke, nem volt ügyetlen, sem nagyra-vágyó és hetvenkedő. Ezzel aztán jó barát lett. Megosztotta vele kenyerét, pénzét, ruháját. Soha sem hagyták el egymást akár öröm, akár bánat érte, mert érzelmeik is közösek valának. Egymás keblén altatták el fájdalmaikat, s együtt üriték ki az öröm poharát is, ha nagy néha rákerült a sor. Együtt keresték a jelen példányképeit, a nagy embereket, együtt tervezték a jövőre, egyforma fogalmaik voltak a szépről és nagyról, — még a koldusnak is egyenlő mennyiségű pénzt adtak.

és rend tekintetében is üdvös és életrevaló eszméket valósít meg.

A kurucezi földmives iskola egy igen számbaveendő tényező. Azok, kik Rimaszombatot jelenlegi kisvárosi jellege szerinti méltánnyal tekintik, valóban nem is sejtik, mily jövő vár e telepre a város fokozatos és közelálló kifejlődésénél.

A szabadkai méntelep szinte egy fontos közgazdasági missiót teljesít. Hanem épen azért esodálkozom azon erdei üzemterv elfogadása felett, mely épen a város polgárainak teszi lehetlenné a sertés és tehéntartást, mely nélkül pedig mezei gazdaság — absolute lehetetlen.

Mondok én valamit. Itt van egy életképes egyesület: a rimaszombati gazdakör. Az erdei üzemterv czélszerűtlensége leginkább ugyis az ő érdekeit érinti, bizak arra a dolgot. Most, mikor a mezei munka szünetel, a gazdák is igen ráérnének valami közvetítő szabályrendelet kidolgozására. mert hát igaz, hogy a négy ászhoz nagyon szükséges a disznó, de azért mégis nagyobb hasznát vesszük annak a gazdasági élet szükségleténél, melyek közt a jó édes tej sem foglalja el az utolsó helyet.

Tschew-Egueux.

„Beh jó élni!”

Sokan mondjuk ezt, nemesak az „Uram Bátyám,” kinek rendén van a szénája, hanem olyanok is, kiknek nem rózsalevelekből van velve az ágyok; de az életet önmagáért, nem egyedül eszközeiért szeretik. Bizony az a gondviselés, melyet sokan sorsnak, fatumnak neveznek, különböző mértékkel méri ugy az életet, mint annak föltételeit.

Nincs általánosabb szokás, mint egymásnak hosszú életet kívánni. Mondott-e valaki toasztot, mely nem azon végződött: „sokáig éljen!” vagy legalább ezt ne involválta legyen? Napoként ezren, milliók név-, születés s valamennyi ünnepnap alkalmával h o s s z u é l e t kívánása mellett gratulálnak egymásnak. Vig társaságban, hol a jó kedv 100 C° körül csapong, tárgya az a pohárköszöntőknek. Lehet azonban, hogy ott ólalkodik a kaszának valamely hírnöke s az élvezetek fenéki üritett poharába egyiknek-másiknak titkon egy-egy méregcseppet ejt. Midőn aztán ágyhoz kötötten a szenvedő belátva tévedését, józanabb é l e t r e n d követésére határozza el magát s szerencsésen menekül a vihar elől — újra kezdi. Természetes, hogy így kárba veszett a sok jó kívánság.

Hát bizony első sorban magunk vagyunk okai bajainknak; ezt azonban ritkán látjuk be. Szeretjük másnak tulajdonítani ha szenvedünk és nem saját hibánkat róni föl. Ez már emberi gyarlóságunk.

Egy életrevaló mozgalomnak szellőjét kezdjük érezni, hogy Magyarország közoktatásiügyi minisztere ezt a jeléget irta zászlójára: „Legyen egészséges a nemzet!” Ámbár a közegészség ügye nálunk jelentékeny lendületet nyert már is; de — úgy látszik — a teljes megvalósulás sokáig írott malaszt marad. Azt akarja ő hát, hogy a fiatal nemzedék tanulja meg azt a nagy tudományt, melyet egészségtannak szoktak nevezni s melyből a jövő kor egészségesebb gondolkozást fog meríthetni.

Van ennek a miniszternek egyebek közt olyan buzgó apostola, ki minden alkalmat megragad, hogy megtanítson bennünket arra: mikép éljünk, hogy sokáig és egészségesen éljünk. Ha meg sem nevezem, eltalálják kegyes olvasóim, ki nem régebben fölolvastatott „a hosszú életéről” a m. tud. akadémiában. — Olvasták? hogyan olvasták volna: hiszen már cziménél fogva is talán sokunknak ébreszté föl tudásával, híven, hogy ellessük az élet meghosszabbításának titkát belőle. Pedig ki ne szeretne sokáig élni? Kinek normális állapotban van agyveleje?! De hát e titok kulcsa kezünkben van s nem egyéb, mint: a higienikus életmód.

Ilyen-e a mi életmódunk? Határozottan: nem. Nézzünk szét.

Ez már igazán jó barát volt, kiben az eszme van megtestesülve: valódi Brutus ki él, hal az ő Cassiusiért. Nem nélkülözheték egymást egy óráig sem, mert a mig Brutus távol van, Cassiusnak még a nap is feketén jó fel. — Örízze is meg az Isten mindkettőjüket valami bajtól, veszedelemtől, — de ha a csapás még sem maradhatna el: az egyik mindenesetre feláldozná magát a másikért, — és ezt a másik sem élné tul. — Van tehát jellem, van! Ne tagadjátok ezt, hogy a mai kor nem méltó örököse a multnak. Állok és család jellemű emberek régen is voltak, — épen mint most, — de a jelenkorban is vannak tiszta jellemű emberek, — épen mint a multban. (E nagy igazság a kiábrándulás első stádiuma.)

Az emberi szívnek két kamarája van: egyikben a szeretet lakik, — ennek már van tápláléka, a másikban a szerelem, — ez még éhes. Ennek is van létjoga, — ez is megköveteli a maga táplálékát. A szeretet és szerelem szivekkel táplálkoznak, — egymást falják fel, egymásnak szívják ki a vért, épen mint az emberevő pápuák. Csakhogy a szivek még a pápuáknál is vadabbak, mert önmagukat is megesszik, — s azontul a szívnek egyik kamarája, melyben egykor a szerelem lakott, mindig üres s nincs oly isteni erő, mely új lakót költöztessen belé, — a másik, melyben a szeretet volt, helyet ad a gyűlöletnek.

Hősünk szívének egyik kamarájában a szerelem kezdte felütni fejét. Ehes volt, — táplálék kellett. — Oh ha volna egy lény, kinek szerelmét martalékal dobhatná a magáénak! Ha volna valaki, kiben regényes álmait testet ölthetnének!

Hogyne volna?! Hisz minden 16 éves lány olyan mint az édes tej, melyből később vaj és sajt válhatik, csak érteni kell hozzá. Aztán van-e olyan lányka, kinek lelke ne volna népes az ábrándos gondolatoktól? Van-e rossz lányka a világon? Nincs, mert mindenik jó, mindenik nemes, mindenik hü, kedves, megadó, szerény, naiv, bájoalan ügyetlen s mindeniknek képzeletében ott van egy felsőbb lény, egy férfi, kit bámul, esodál és szeret — mig nem ismeri azt a felsőbb lényt.

Azután rájön, hogy az a felsőbb lény nem felsőbb lény, hanem az ő bajainak rabja, nem a férfi a bámulatos, hanem

Ha valaki napi teendőit végezte, elmegy a kaszinóba, körbe, — olvas, társalog, ül a rengeteg füstben, kártyázik órákon keresztül nap-nap mellett évről-évre. Vannak, kik bűzös levegőjü kávé-vagy sörházakban keresnek üdülést. Ott, hol saturalva van a légkör szénasavval s egyéb ártalmas gázokkal, melyek a tüdőben az oxydációt akadályozzák; legelsőben is a vérkeringésben állanak be zavarok s ebből a számtalan szervi bajok keletkezhetnek. Minden harmadik embernek van valamely szervi bántalma, minek okát nem tudja, de a legtöbb esetben arra lehet visszavezetni, hogy életének nagy részét fertőzött légkörben tölti el. Hátha még betekintünk némely lakóházakba, hol a „földes ház” talaja termi a baktériumokat; bizony nem fogunk esodálkozni, hogy népünk egyáltalában nem egészséges, hogy rövid életű.

Ez a mi higienistánk az utóbbi tíz év alatt elhunyt megfelelő állású és foglalkozású férfiak és nők közül tizenöt-ezer egyének korát gyűjtötte össze s vette számításba. Ennek alapján a társadalom javából való férfiak kora volt haláluk idején:

Magyarországon	59.3 év.
Ausztriában	65.1 év.
Németországban	68.1 év.
Angliában	70.6 év.

E számoknak nagy jelentősége van, nagyobb, mint az 59 és 70 év közti arány. Mert ha az élet első 38 éve az erő és anyaggyűjtés ideje, ugy a hasznos munka életszaka ezen-tul kezdődik. A magyar társadalom kiváló férfiai tehát csak 34 munkás évet élnek meg, míg Angliában megélnék 45 évet. A munkás élet e szerint egyharmaddal rövidebb nálunk, mint az angoloknál. Hja! az angolnak más az élete! A testedző sport minden nemét nemesak az „urak” üzik Angliában, még pedig tudatosan és kitartással. Utazó-kedvük sem egyéb, mint általános sport a testedzés érdekében.

Ugyde, mondjuk, a rövid vagy hosszú életnek egyik oka az öröklés is. Igaz, és hihetetlen, mennyire függ az ember — épen ugy, mint az állat — ez örökléstől.

Tulajdonképen nem az életet örökli az ember a szülőktől, hanem a testének azt a szerencsés alkotását, melynél fogva a kóroanyagok hatásának képes ellenállani. Így azon gyermek, ki gyenge, rövidéletű szülőktől származik, magában hordja a testi gyarlóság magvát.

Erdemes tudnunk az élet öröklésének ama bizonyítékára reflectálni, mely az egyes nemzetek főcsaládjainak régiségeiből levonható, s figyelmeztet, hogy nekünk magyaroknak kétszeresen kell az élet meghosszabbítására törekednünk a jövő nemzedékeknek fejlődésében érdekében. Nem haboz kimondani, hogy az apának nemesak arra kell törekednie, hogy gyermekeinek v a g y o n t gyűjtsön, hanem arra is, hogy nekik egészségének fentartásával és fejlesztésével a hosszú élet öröklésére reményt nyújtson.

Másik kutforrását a rövid életnek abban találja — s ez nálunk ugy van, — hogy a szellemi munkások (tudósok, tanárok, írók, orvosok, ügyvédek, bírák stb.) legnagyobb része ifjú korában sokat küzdött, hogy anyagi existenciáját biztosíthassa; tehát abban a korban, midőn a testi szervezet épen a legtöbb gondot igényli, kevés szülő képes tanuló gyermekének egészséges kényelmet és gondos vezetést biztosítani. Szerencsés tehát az a gyermek, ki lakóhelyén végezheti a felsőbb iskolákban tanulmányait szülőinek gondos vezetése alatt. S mert mindenki ily centralis városokban nem lakhatik; a közép- és főiskoláknak tehát nálunk is ugy kellene szervezve lenniök, mint Angliában és Franciaországban, hol az ifjuságot internátusokban, és kollegiumokban nevelik. Tisztaság, rend, kitűnő szellőzés, jó táplálék, rendes és nem tulságos munka, tanulás és mindennek fölött a testgyakorlás minden neme az, mit az angol college nyújt az ifjuságnak. Ezek közül legfőlebb a jó táplálék az, mit az alumneumokban nyújtunk, mert bizony a többivel keveset gondolunk. A testgyakorlással is ugy vagyunk, hogy tornaacsarnokok hiányában a zord időszakokban vagy egészen szünetel a tornázás, vagy igen is kezdetlegesen megy végbe. Szerencse, hogy „divatba jött” a koresolyázás. Legalább e sport ellensúlyozza gyarló állapotainkat.

Hát a nőnem? Ennek sorsa az otthonülés. Pedig hát a nemzet ereje az ő szervezetüktől is függ. Határozza el csak magát — így a mi vidékünkön a nő a lovaglásra, nos, nem ujjal mutatnak-e rá? Ilyen a mi társadalmi fölfogásunk. A

a nő, nem a nő szeret, hanem a férfi imád — egy bálványt. S mikor mindezekre rájött a nő: többé már nem jó, nem nemes, nem hü, nem kedves, nem megadó, nem naiv és nem — ügyetlen. Ez pedig azt teszi, hogy — fortélyos, s azokat a szép epithetonokat újra megszerzi magának. A mi önként született benne, az meghalt, — tehát maga terem magának ujjakat, hanem ezek mind a fortély szüleményei.

Ha hősünk ezt tudta volna! Hja, ezt nem lehet az iskolában megtanulni, — ez élet-tudomány, melynek tanítómestere a kényszerűség.

Adott az Isten hősünknek hősnőt is. Szíve másik kamarája is megtalálta táplálékát s evvel megkezdődött a nagy harc, melyben mint a pápuák, egymást falták fel. A nő szende, naiv kis lányka volt, alig tizenhat éves ártatlanság; a férfi 26 éves, ifjusága teljes virágjában. Megtalálták egymást és egymáséi lettek.

Hát Brutus, Cassius nemes keblü barátja . . . ? Ő is ott volt közöttük — együtt véve egy élő szentháromságot alkottak, mindenik telve egy istenséget jellemző ősi erénnyel. Megesküdtek, hogy sohasem hagyják el egymást.

Hanem azért a dolog nem így ütött ki. A nő azon vette észre magát, hogy Cassius helyett Brutust esodálja, Brutus meg azt tapasztalta saját magán, hogy Cassius nélkül is el-tudta-tölteni a napot; Cassiusnak pedig felötlött, hogy Brutust hova-tovább kevésbé tiszteli. A jó barát és hü nő egymás szívét kezdtek felfalni.

Igy jött rá hősünk lassanként, hogy a világ gonosz, az emberek sorra csalják meg egymást, a baráti szívek nincs állandó melege s a boldogság, melyet az ábrándos szív már ifjú álmaiban megalkotott, nem egyéb mint egy lelkünköl kicsírázott esipkebokor, melynek rózsáit nem téphetjük le anélkül, hogy tövissei meg ne véreznének: így lett az ő szívének egyik kamarája örökre lakatlan s így költözött a másikba a gyűlölet. — Az élet a legnagyobb tanítómester: ez mindent megtanít.

helyes és jó testmozgás fejlesztésére, általánosítására hatóságainknak kellene befolyani, így azonban társadalmunké a feladat.

Ez gondoskodik — hogy a nők táncoljanak. Jó e testmozgás is, ha nálunk a tánc nem volna inkább a luxus kultusza, mint az egészség és szórakozás eszköze. Gondoskodva van ugyan nálunk, hogy a nők napi sétájukat esinos közterekben telessék, vagy a főtér sétányán tegyenek mozgást. Minnek tegyünk szemrehányást magunknak, hogy csak kivételkép látogatják e helyeket. Hányan tesznek nőink közül gyalogutazást, hogyi tourokat? Örvendetes már az is, hogy a jégpályán megjelennek s némelyek kedvvel üzik ez egyetlen sportot. — Eanek megfelelően kellene a melegebb évszakokban hosszabb gyaloglással is megbarátkozniok.

Szóval a társadalomnak kellene az egészség ügyében tennie, többet mint eddig, hogy egészség és élettartóság tekintetében megközelíthessük az angolokat. Még akkor is lesz missiója a társadalomnak, ha majd hatóságaink ügykörébe vonják a higiénicus ezélokot társulatok, egyesületek útján előmozdítani a testi épség fejlődését. Miként most ezerféle társulat gondoskodik a cultura áldásainak terjesztéséről: úgy meg kell jönnie annak a kornak, midőn az emberek higiénicus szöveket alkalmazzák, és a nemzet fizikai életének javítását, fejlesztését, meghosszabbítását eszközölni a legfontosabb feladatok közé fogják sorozni.

Akkor lesznek igazán sokan, kik mondani fogják: „Beh, jó élni!”

Hygienus.

Közigazgatás.

Közigazgatási életünk menetével valóban meglehetünk elégedve. Nyugodtan és zavartalanul folyik az rendes medrében. A belügyminiszter elébe felterjesztett 1886-ik évi költségvetéséről a megyének, minden kifogás nélkül, minden pontjában helybenhagyott, s legközelebb közölni fogjuk az egyes tételeket, melyek a megye évi szükségletét kifejezik.

Az újonczosi elömlőalkatokat foglalkoztatják nagyrészt a közigazgatási központi tisztikar munkájára; az iratok jeleuleg a losonezi hadkiegészítő parancsnokságnál vannak, s így a határidőkről, s a munkákat részleteiről csak a legközelebbi hetekben irhatunk majd.

Figyelemre- és említésreméltó, hogy a legújabb állami institúció: a postatakarékpénztár legközelebb már megyénk területén is életbe lép. Előttünk fekszik a közmunka és közlekedésügyi miniszternek 3980/eln. sz. alatt a rimaszombati m. kir. postahivatalhoz intézett következő rendelete:

„Az 1885. IX. t. e. z. 4. §-a alapján a rimaszombati kir. postahivatalt a m. kir. postatakarékpénztár „közvetítő hivatalának teendőivel ezennel megbízom.

A közvetítő hivatalok ebbeli működésüket 1886. évi február 1-én fogják megkezdeni.

A postahivatal további utasításait a m. kir. postatakarékpénztártól veendő, mely már 1886. évi január 1-én lép életbe. Budapest, 1885. november 21-én. Br. Kemény s. k.“

A szolgabírói járások árva- és köztulajdoni tömeges biztosításának üdvös eszméje meggyőzte nagyobb és nagyobb tért hódít. Legújabbán — csak hiányos — értesítéseket vettünk egy Rimaszécsen tartott értekezletéről, mely a tömeges biztosítás eszméjét elvileg egyhangulag elfogadta. Kár, hogy e mozgalomba indokolatlan hangok kezdenek vegyülni, a megnyitben mint értesülünk, többen arra használják fel az alkalmat, hogy egyik vagy másik biztosító társulat érdekében korteskedjenek. Ily nagyfonsosságú kérdés megoldásánál efféle tekinteteket egészen mellőzni kellene.

A tornallyai járásban — melynek közigazgatási élete több oldalról ki lett emelve, — sokkal simábban folyik ez is, mint minden más mozgalom. A járás erélyes fiatal szolgabírája legújabbán következő — járási körjegyzőihez intézett — felszólítással hívja össze az érdekelt községeket egy Tornallyán tartandó értekezletre:

„2024. sz. — T. körjegyző urnak. — A két legrombóbb veszedelmes elem a tűz és víz az, melyekkel az emberiség folyton küzd; az első, a tűz már csaknem legyőzve van, míg az utóbbi a víz, még mindig, gyakran irtóztató győzelmeket vív ki a tudomány ellen.

Az előbbi elleni győzelmes harcra hívom fel járásunk lakosságát czim után ezen pár sorom által.

Ugyanis felhivom járásunk értelmes, szorgalmas népét, s általában minden rangu lakosát, hogy az általános tömeges tűzkárbiztosítást fogadja el.

Jótétemény lesz ez nemesak a szegényebb osztálynak, — mely osztályból egyséket a rakonezatlan elem egészen tönkre tehet, — hanem a jómódunak is, mert annak is vagyona egy részét biztosítja.

Az eddigi, — s a különféle biztosító intézetek által tett ajánlatok igen kedvezők, mint azokat czimmel közöltem, de hogy azokat még szélesebb körben ismertté tegyük, s az üdvös eszme keresztülvételét biztosítsuk, szükségesnek látom egy nagy járási értekezlet megtartását.

Midőn ezen értekezlet határidejét és helyét ezennel Tornallyára a vendéglő termébe f. évi december hó 3-ik napjának délelőtti 9 órájára kitűzöm, felhivom czimet, hogy tartson minden egyes községében értekezletet a végből, hogy a község a bírón kívül egy-két vagy három bizalmi férfit küldhessen ki a megtartandó értekezletre.

Végül midőn czimet is az értekezletre meghívom, figyelmebe ajánlom és lelkére kötöm hogy ezen üdvös eszme megvalósítására mindent kövessen el.

Tornallyán, 1885. november hó 7-én.

Szontagh szolgabíró.

A losonezi dalárda jubileuma.

Losonc. 1885. nov. 23.

Régen látott s talán sokáig nem fog látni Losonez oly ünnepélyt, mint a milyen e hó 20-án és 21-én falai között lefolyt. Még mikor e sorokat írom is, a város középületein lobogók lengenek s az arcokon még szinte piroslik az iménti lelkesedés tüze.

Már hiába, a dal minden emberre hat; ezek a szomorú vagy vig hangok összekeveredve a költsézzel, a versek patogó rythmusaival és rimeivel, valami olyan esodás erővel bírnak, melynek befolyása alól nem lehet menekülni. S az a társaság, mely ezen remek művészet cultiválásában egy fertályszázadot

küzdött át, megérdemelte, hogy a mire annyi dicsőséget hozott — a város méltóan ünnepelje meg.

Nem közlöm egészen részletesen az ünnepély programját; az ön t. lapjának mult száma ugys közölte azt, s tudom, mennyire kellemetlen a szerkesztőnek azon törni fejt, hogy kinyomtatson-e egy esomó sort a mit senkiesem fog elolvasni, vagy kitörölje azt s ezzel a közlöt bántsa meg.

Az ünnepély f. hó 20-án vette kezdetét, a mikor is impozans küldöttég vonult ki az indóházhoz az orsz. daláregylet elnökét és képviselőjét Simonffy Kálmánt fogadni. Farkas Károly ur szép beszéddel üdvözölte a kitünő férfit, ki meghatóttan mondott köszönetet, kijelentve, hogy egyuttal a főváros összes művészi köreinek szives üdvözlését is hozta magával.

Az esteli hangversenyen a terem zsufolóság megett. Losonez és vidékének színe-java össze volt gyűlve a teremben, melyben kitörő tapsok, fel-felhangzó riadó „éljen“-ek fejezték ki az általános örömet és lelkesedést; 6—7 szer hívták ki Várady Szidónia kisasszonyt praecis, kitünő zongorajátékaért s Petyko Imrét e fiatal, már is tekintélyes hegedűművészt, kinek mindkét darabját ismételnie kellett.

Peres Sándor ur szép költeménye, melyet elszavalt (lásd tárazarovatunkat. Szerk.) élénk reminiscenciáival mindenki szívéhez szólott, s mikor a végszavak a dal minden biztatásával: „él, örökké él a magyar“ — elhangzottak, riadó „éljen“-ek jutalmazták a szép költemény szerzőjét.

Érdekes volt nemesak hallgatni, de nézni is a veterán dalárokat, kiknek minden darabját ismételnük kellett. Remekül adták elő különösen a „Szegei versenymű“-vet. Végül jól megérdemelt elismerésben részesítették Kovárcz Emil az egylet fáradhatatlan derék karnagya, kit a koncert végével kihívtak.

A kitünően sikerült koncertnek egyébiránt anyagilag sem megvetendő eredménye lett, mert mint értesülök, tiszta jövedelme megközelíti vagy tán meg is haladja a 300 frtot.

Másnap — 21-én — a délelőtti emlékünnepély szintén rengeteg sokaság előtt, gyönyörűen sikerült. Kedves látványt nyújtott a koszorus leányok bevonulása, élen a zászlóanyával Kovács Sándorné urnóval.

Pokorny Gusztáv polgármester elnöki megnyitó beszédében a mai ünnepély érdemének oroszán részét Búsbak Ádámnak a dalegylet igazgatójának itéli oda, ki az egylet megalakulásától mostanáig laukadatlan szorgalommal és buzgalommal működött annak ügyei körül. Búsbak Ádám részletesen ismerteti a dalegylet történetét; hogyan alakult, hogy akasztotta meg életét néha-néha a közöny, hogy virágozott fel úr s hogy vonultak végre a losonezi dalok „diadalról diadalra“. A megkoszoruzás falrengető éljenek között, valóban impozans és lelkesítő volt.

Délután 1 órakor 200 teritékű banquette, mely n toaszt toaszt ért; nem hiába, hogy közel volt a dal, szellemesnél szellemesebb felköszöntések követték egymást. Végre mindezen ünnepélyességeket egy bál fejezte be és koronázta meg, mely estétől kiváló-kivirradt egy szakadatlan jókedvvel tartott, minőre a két napi fáradalmak — mit mondok? két napi mulatság — után nem is voltunk elkészülve.

E két nap emlékeit mindenki bizonyára hiven fogja megörizni; kellemes utóhangjai még évek multán is vissza-vissza csengenek majd szíveinkben s lelkesedésre és áldozatkészségre tanítjuk a sokszor feltárlékony közönséget a derék társulat iránt, mely Losoneznak méltán képezi legszebb büszkeségét! Amen!

G. B.

Levelezések.

Budapest, nov. 25.

Mióta a fővárostól távol tartózkodom, e becses lapokat rendszeren nyolcz nap mulva, tehát elkésve kapom, s innen van, hogy tudósításaim is rendszerint vagy elkésnek, vagy teljesen visszamaradnak; — mert hát a hír nem olyan mint a töltött káposzta, hogy csak akkor finom ha át-meg átmelegíti a gazdaszony.

Izgatni kell annak, tartja a kávéházi kompánia másként mitsem ér! Van is aztán keletje az esti lapoknak, mihelyt az a hír jár, hogy nem a szerbek, hanem a bolgárok győznek; mert hát ki hitte volna? éppen most, mikor a gyönyörű Natalia királyné is örömkönyvet sirt a szerb militia fegyvereinek diadala fölött.

Az én csekélységem asztaltársaságában is csupán a bolgár-szerb háboru izgalmai feledtetik egy podagrás lábú 48-as vén-honvéd keszervét a Gazdag Imre meggyilkolása által beszennyezett honvédnimbus miatt; mert bár bűnös vagy ártatlan legyen Támár, abban az egyben valamenyien egyet értünk, hogy bizony azok az öreg urak, a menedékház lakói, kivétel nélkül szerethetik a karezost!

Borban az igazság. Nem is hiszem, hogy ha ugy két-három butellia jó ó-bort (nem holmi beczkóit) be lehetne valahogy csempészni abba a Fortunába; hogy mindjárt eszébe ne jutna a gyanúsított egyéneknek sok olyan apró körülmény, a melyek miatt most még hasztalan busul a vizsgáló bíró Drill.

Dionisiusi esővekkell kellene az egész várost behálózni, mint a hogy ezt szegény megboldogult Sasku Károly megálmodta, pedig akkor még telefonunk se volt, Mit szólna hozzá ma, midőn nem szükséges, hogy valaki hivatalos személy léteire diszmagyarba felöltözve fiakkereken menjen a miniszterelnök jubileumára, elég ha a hírhalló szekrény dobjára rákiabálja hogy „Kegyelmes uram, észre akarom vétetni magam! Éljen!“

A hétfői ünnepélyességek előre vetik árnyékukat. Szombaton tart a híres ellenzéki Pest vármegye gyűlést, ha valjon jubilaion-e és hogyan? Társadalmi szempontból roppant érdekesek ezek a mozgalmak, melyeknek aztán hatásai megbecsülhetlennak, a mint azok, természet az a közelmúlt városi képviselő választások alkalmával, meg a héten hétfőn az akadémiában a lev. tagok korlátozásánál felmerült vitáknál láthatunk.

Jelszavunk legyen: „győzzön a jobb!“

r. I.

T. szerkesztő ur. Kedves barátom! Az áltad szerkesztett „G. K.“ című lap 47-ik számának egyik rovatában néhány sorral megemlékeztek szerencsétlen véget ért testvéremnek szomorú haláláról. Maga az emlékezet szentelés e neme megszokott, semmi szóm ellene.

Annyival inkább rectificálnom kell a közlemény ama passzusát, melyben a megdöbbentő s váratlanul jött halál benső, rejtett okainak felderítésére vállalkozik a rovatvezető.

Tévedésen alapul ez a közlemény, édes barátom! Azok a köszívű rokonok, jómódu atyafiak, azok a szülők, kik a szerencsétlen emberért 36 frtot nem akartak kifizetni — azok nem léteznek. Szerencsétlen véget ért testvérem nem viseltett oly bizalommal sem szülei, sem testvérei vagy rokonsága iránt, hogy tévedéseit gyökeresen orvosolhattuk volna; ő maga is inkább leplezte ügye állását, mintsem őszintén jövötenni igyekezett volna, s a halálba nem csalódja, — mely hozzá mindig humanus és igaz szeretettel ragaszkodott s érette nem 36 frtot de többet is szívesen áldozott volna. — de a mint én lelektanilag egy oly abszurdumot mint az öngyilkosság — megmagyarázni tudok — a szegény érzete üldözte.

Nem csalódomat akarom én védeni — erre nincs szükség, mert a kiket a dolog érdekel, nagyon jól tudják mit tett a jó szüle, a mindent megbocsátani kész apa, s mit tettünk volna mi mindnyájan, ha e csekély dolog hátterében ily iszonyú drámát sejtünk; de a közönség, mely gyakran felületesen ítél, könnyen félre lenne vezetve lapod idézett közlemény által a való felől. Ennek megakadályozása végett kérék, sziveskedjél helyet adni lapod valamelyik zugában ezen közleményemnek, melyben kinyilatkoztatom, hogy bátyám Kovács L. öngyilkosságának nem a szülei szeretet és áldozatkészség hiánya, sem a rokonság szivtelensége volt az oka, hanem a véletlenek és hibák azon összehalmozódása, mely egy eltévedt élet zavart kérdéseit erőszakos, öngyilkos halállal oly gyakran oldja meg. Isten veled!

Giezen, 1885. november hóban.

Kovács Frigyes, ref. lelkész.

Rimaszombat, 1885. november 28.

T. Szerkesztő ur! A „Gömör-Kishont“ ujdondásza — ugyanezen lap 47-ik számában — a „Hírek és vegyesek“ rovatában „Fegyelmehetők-e a mester-inások“ czim alatt a következőket írja: „Némelyek állítása szerint sem a tanítótság sem a rendőrség nem bir velök.“ stb.

Ezen téves állítás, illetőleg vádnak az ipariskola tanítótestületére eső részét, annak reputációja érdekében, határozottan vissza kell utasítanom, mert dacára annak, hogy a tantestület minden egyes tagja számtalanszor figyelmezteti az iparos tanulókat arra, miszerint iskolából hazamenet és egyáltalán minden időben illedelmesen viseljék magukat, — kérék, hogy ha mégis akad a 150 iparos tanuló közül néhány rakonezatlan fia, a ki az utczán botrányt csinál, a tanító-testület-e annak az oka?

Az iparos tanulók magaviseleteért, csakis az iskola falai között lehet felelős a tantestület! Hogy pedig ott birunk velök, azt fényesen igazolhatjuk azon iparhatóság megbízott urak, a kik a tanítást hivatalból megszokták látogatni. — Végül meg kell még jegyezmem, hogy az ipariskola tanítótestülete, iskolán kívül, rendőri köteleességek teljesítésére nem kötelezhető.

Kérem a tek. Szerkesztő urat a 47-ik számban irt közleményt helyreigazítani, vagy pedig leveletem egész terjedelmében közzétenni.

Egyébiránt tisztelettel maradtam aláztos szolgálja

Törköly József, ipariskolai igazgató.

Szíves tudomásul.

Az ev. leányiskola javára tervben volt, de közbejött akadályok miatt elmaradt közvaecorára annak idejében begyűlt s eddig takarékpénztárilag kezelt készpénz adományokra vonatkozólag, a rendező női bizottság tisztelettel kijelenti, hogy ha a t. adakozók ellenkezően nem rendelkeznének, ez esetben amaz adományok a folyó évi december 8-án tartandó tombolára átruházottakul fognak tekintetni.

Rimaszombat, 1885. november 24.

A rendező bizottság.

Hírek és vegyesek.

Dr. Szabó Károly, jeles készütségű fiatal orvostudor — városunk derék szülöttje — ki mint alorvos a fővárosi közkörháznál volt alkalmazva, nyáron át pedig a tátrafüredi fürdőorvosi teendők végezésénél a fürdőorvos Dr. Szontagh Miksának szokott segédkezni, — mint örömmel értesülünk hazaérkezett, s tudományát és széleskörű tapasztalatait ezennel szülötte város közegségügyének előmozdítására szándékozik szentelni. Szeretetteljes, barátságos öszinte „hozott isten“-nel üdvözölheti őt velünk együtt a társadalom és közjólét minden igaz hive!

A spanyol király meghalt. Ez a tegujabb és legnagyobb ujdonság a vén Európa óeska politikai életének tarka egén. Ez esemény az egész világot édeklí, mert előreláthatatlan bonnyodalmaknak válhatik forrásává. A király ugyanis fiutódot nem hagyott hátra, de özvegye várandó állapotban van. — A király holttestét Madridba szállítják, addig pedig a királyné Pardóban fog tartózkodni. A temetés a jövő héten fog végbemenni az Escuriálban.

Gyászhir. Idb. Borsos István, városunk egyik érdemes polgára, f. hó 25-én hosszas szenvedés után 63 éves korában jobblétre szenderült. Koporsóját nagy részvéttel kísérte egy széleskörű gyászoló közönség a temetőbe folyó hó 27-én. — Nyugodjanak békén porai!

Nagy Ferenczet, városunk derék főjegyzőjét sulyos családi gyász érte. Kedves kis fia Jenő, folyó hó 28-án 4 hónapos korában elhunyt. — A kised találjon esendes nyugalmat az édes anyai földben, a szülők fájdalmát pedig enyhítse a vigasztalás Istene!

Az első nóta. Oly hosszú hallgatás után tegnap szombaton este esendült fel koszoruzott dalárdánk első dala azon alkalmából, hogy a kaszinó diszesen renovált új helyiségeibe vonult, épen a kaszinó termeiben. Ez afféle felszentelés, mely a bővebb tudósítást, mint a társadalmi élet jelentékeny mozzanata, nagyon is megérdemli. Lapunk zártakor még nem vettünk részletes értesítést az ünnepély lefolyásáról, de jövő számban mindenesetre megemlékezünk ez élvezetes estéről, mely mindnyájunk lelkében emlékezetes marad.

Erzsébetnapi utóhangok. F. hó 21-én vidám baráti körben tartotta névestétjét Simko Nándorné urnó. A lelkesítő eserdás zajába — ritka hang a mai világban — még sarkantyupengés is vegyült, s a dal és poháresengés kellemes ábrándai közül a jökdéví, szép társaságot csak a hajnali szürkület rózsafénye készítette távozni egy kellemesen átmulatott éj kedves emlékeivel.

Lelkészválasztás és egy alkalmi kérdés. A „Sárospataki Lapok” azon eseményről összekötöttesben, hogy Kiss Károly hanvai segédlelkész egyhangulag a megyénkbeli beretkei ref. egyház lelkészévé választatott meg, arról emlékezik meg, hogy a gömöri egyházmegye kandidáló bizottsága, a beretkei egyház lelkészi állomására egy tanítót is kandidált, akinek igaz, hogy vannak segédlelkészi bizonyítványai is, de aki a lelkészi pályáról lelépett akkor, mikor a gömöri egyházmegye öt rendes tanítónak megerősítette 1882. szeptember 4-én Zsipeen tartott közgyűlésében. Ez eljárás a zsinati törvénynek 118-ik szakaszával állítólag össze nem egyeztethető. A kérdés — írja a nevezett lap — megérdemli a felvilágosítást: mert elvégre a törvénnyel nem tanácsos dolog játszani. Helytelen magyarázattal majd megérjük azt is, hogy élelmes káplánok és papok jó tanító állományokon fogják kitölteni a 10 esztendő s akkor aztán mindjárt pályázhatnak az első osztályú egyházakba is, kiképezve azokat, kik mint segédlelkészek vagy lelkészek, igen szegényes viszonyok között egyenesen a lelkészi téren szereztek érdemeket maguknak.

A Rimaszombat és vidéke jótékony nőegyletének központi választmánya f. hó 22-én ülést tartván elhatározta, hogy az idén is megtartja, a tavaly oly szép sikerben részesült „karácsony est”-et, mely alkalommal az egyesület árvái részére karácsonyfát állít s a gyermekek megvendégeltetnek. A nőegylet választmánya azon szíves kérelemmel fordul a nemes szívű gyermekbarátokhoz, kik az árvák sorsát szívükön viselik, hogy kegyes adományaikkal az egyesület célját előmozdítani sziveskedjenek. Az adományok lehetnek husvagy térsztaneműek, lehetőleg egyszerűen készítve vagy nyersen, melyek a karácsonyfa felállításának napján (decz. 24-én) Liska Józsefné ő ngához küldendők.

A karácsonyi és ujévi üdvözlések megváltása által is jó sort lehetne segíteni az árvák ügyén, nem csak azért, mert a művelt nemzeteknél ez már világszerte divatos, hanem azért is, mert aránylag igen olcsó árért fel van mentve az ember a nyakrafőre menő sietős gratulációktól, mely nemes időbe, hanem sok embernél pénzbe is kerül. S ha már pénzbe kerül, legalább az időt spóroljuk meg az által, hogy egy bizonyos összegecskét az árváknak adományozunk s ráadásul részesülünk abban a nemes élvezetben, melyet egy elkövetett jó tett ébreszt lelkünkben. A karácsonyi és ujévi üdvözlések megváltói nevét és az összeget a maga idején nyilvánosságra fogjuk hozni.

Meghívó. A Bornemisza Lászlóné ő nagysága elnökle mellett, a rimaszombati evang. egyház nőtagjaiból alakult rendező bizottság által az ev. leányiskola javára Rimaszombatban a „Három rózsza” vendéglő nagy termében 1885. évi december 8-án tombolával összekötött táncestélyre. — Táncrendező bizottság: Marton János elnök, Lipovechik Alajos, Lőrinczy György, Lukács Géza, dr. Marikovszky István, Marton István, Stech Kálmán, Zipser Oszkár bizottsági tagok. — Kezdeté 9 órakor, bementi díj 1 frt. — A tombolajáték nyere-ménytárgyai az estély színhelyén közszemlére tételnek ki, s a tombola-táblák ugyanott lesznek válthatók. — Felülfizetések, valamint a tombolajátékhoz ajándékozandó nyere-ménytárgyak (ez utóbbiak folyó évi december 6-ig Groó Vilmosné ő nagyságához küldendők) a jótékony cél javára köszönettel fogadhatnának, s hirlapilag nyugtáztatnak. — A vidéki vendégek szívesen elszállásoltatnak, mely célból a jelentkezések az evang. lelkészi hivatalhoz intézendők. — Rimaszombat, 1885. évi november hó 4-én. A rendező bizottság.

Ózdon a gyári kaszinó nagy termében f. évi decz. 5-én jótékonycélu hangversenyt rendez a rima-murány-salgó-tarjani vasmű egyesület ózdi tisztikara.

Nyilvános köszönet. „A rimaszombati ev. leányiskola javára 1885. december 8-iki táncestély alkalmával tartandó tombolához, eddig a következők voltak szívesek nyere-ménytárgyakat küldeni: Lányi Bertalanné: Arany János dalai, óratartó, dohánytartó. — Szontagh Bertalanné: szivartárcza, cigarettatárcza, pénztárcza, szivarhamutartó, bőrtányérka, illatszerüveg. — Hámos Aladárné: üveg virágtartó, szivartárcza, gyufatartó, toalettszaldisz. — Madarassy Dezsóné: üveg virágtartó, cigarettatárcza, gyufatartó, toalettszaldisz. — dr. Szabó Samuné: dohánytartó, asztalkendőszoritó, pluscasette. — Kern Adolfné: chinaezüst vajtartó. — Madarassy Gyuláné: két üvegtál. — Molnár Józsefné: kenyérkosár. — Groó Vilmosné: három darab névjegytyányér, abroszseprő tálczával. — Leitell Emma (Poroszország) tálczaterítő, gyermekkötevény, két darab tüttör. — Vékey László: tintatartó, naptár. — Engel Adolf: két selyem fischu. A szíves adakozók fogadják a bizottság halás köszönetét. — Rimaszombat, 1885. november 26. — A rendező női bizottság nevében: Bornemisza Lászlóné, elnök; Groó Vilmosné, bizottsági tag.”

Irodalom.

Vas Gereben, Magyarország egyik legjelesebb és legmagyarabb írójának összes műveit adja ki legközelebb Mészner Vilmos budapesti könyvkiadó, ki Tompa, Petőfi, Vörösmarty műveinek kiadásával annyi feledhetlen érdemeket szerzett magának a magyar irodalom minden barátja előtt. Vas Gereben műveit ki ne ismerné? Ki ne olvasná azokat élvezettel? Ezeket a remek korrajzokat, melyek regények, elbeszélések vonzó formába öltözve a magyar nemzeti humor, jókedv, élelvenség és izlés minden bajával annyira vonzzák a romlatlan kedélyű, egészséges szellemi táplálékot szerető olvasót. A mű diszes s mindamellett olcsó kiadásban jelenik meg füzetenként, hogy annál könnyebben megszerezhető legyen. Egy füzet ára huszonöt krajczár, s előfizetni akár közvetlenül a kiadónál (Budapest, IV. papnövelde-utca 8. sz.) akár bármelyik hazai könyvkereskedő vagy könyvtárnál lehet.

Nilsson Krisztinának a svéd csalóagnak ki tudvalevőleg folyó hó 24-ikén hangversenyt adott a vidagóban, szépen sikerült arezképét hozza az „Ország-Világ” legujabb, november 21-iki száma, a lap élén. A lap minden egyes közleménye nemesak irodalmi színvonalon áll, de látszik, hogy a szerkesz-

tőség nagy súlyt fektet az aktuális dolgokra. „Keleten” ezim-mel igen érdekes közlemény olvasható Solder Hugó tollából, ki hosszabb ideig utazott a Balkán-félszigeten, ezzel kapcsolatosan a Balkán-államok térképét adja a lap és több esinos képet Kostantinápolyból, a konferencia alkalmából. Nagyérdékű ezikk a Radó Antalé is a Zrinyiász modernizálásáról, be is mutatván egy részletet e híres époszból modern alakban. A lap többi közleményei következők: „A hős káplár,” rajz a régi huszárleltől Borostyáni Nándortól. „Oh költészet,” költemény Pósa Lajostól. „A görög kerámia” (hat képpel) Farkasbázi Fischer Jenőtől. „Elrejtve mélyen,” beszély Szépfaludi Ó. Ferenczről. Hoffmann Pál — 25 éves tanári jubileuma alkalmából, arezképpel — —n—től. „Köd” költemény Palágyi Lajostól. „A kollektor.” regény a székely népeletről, Benedek Elek-től. „A hétről” Hevesi Józseftől. A képek közül megemlítjük még a kiállítás berekesztéséről készített sikerült rajzot és az „Első hó” ezimüt. A változatos rovatok következők: Tudomány és irodalom, színház és művészet, újdonságok, könyvpiacz, nők világa, vidéki élet, sport, hymen, gyászrovat, innen-onnan, rejtvények.

Hivatalos közlemények.

12262 szám.

Gömörmege alispáni hivatalától.

Hirdetmény.

A folyó évi október hó 12-én tartott megyebizottsági rendes öszi közgyűlés határozata értelmében, az 1886-ik évre a megyei szolgáloményzet ruházata, irodai szerek, a megyeházánál szükséges világítási anyagok árlejtés vagy alkuvegyez-mény utján levén, az eddigi gyakorlathoz képest beszerzendők — e végből eljárás határidőül a folyó évi december hó 10-ik napjának d. e. 10 órája Rimaszombatba, a megyeházához ki-tüzetik s a vállalkozni kívánók, ezen határidőre — a szükséges bánatpénzzel ellátva, ezennel meghivatnak.

A feltételek iránt, a megyei számvevőségnél időközben is, bővebb felvilágosítás nyerhető.

Kelt Rimaszombatban, 1885. évi november hó 13-án.

Alispán helyett Ujházy, főjegyző.

Felelős szerkesztő: LŐRINCZY GYÖRGY.

Magán-hirdetések.

Mint házi-kisasszony, társalkodóné vagy felügyelőné

ohajt alkalmaztatni egy művelt, jó családból való nő, — ki a háztartás minden dolgaiban jártas, — egy magános öreg ur- vagy urnónél. — Szíves ajánlatokat elfogad e lap kiadója,

Hirdetmény.

A város eselésege részére a jövő évre szükséges ruhane-műek folyó évi december 10-ik napján délután 3 órakor a számvevői hivatalnál fog-nak árlejtés mellett kiadni.

Bánatpénz 100 frt.

A feltételek a számvevői hivatalnál — hivatalos órák alatt — megtekinthetők.

Id. Badiny Gyula, biz. elnök.

Bérbe adatik.

Rimaszombat város határában egy 30000 négyszög ölet meghaladó első osztályú

földbirtok,

haszonbérbe kiadó, esetleg örök áron is eladó. — Értekezhetni özv. Erdélyi Szabó Jánosnéval.

7087. szám.

Hirdetmény.

A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi ható-ság közhírré teszi, hogy **Velsz Áronné** és a **M. k. Kincstár** végrehajtatónak **Bartók János** végrehajtatást szenvedő elleni 166 frt, illetve 97 frt 94 kr. követelése s járuléka iránti végrehajtatási ügyében a rimaszombati királyi törvényszék területén levő Agtelek község határában fekvő az agteleki 88, sttkben A. 1-15 sor sz. a. foglalt Bartók János nevében álló s ötlet illető ingatlanokra az árverést 1873 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1886. évi január hó 12-ik napján d. e. 10 órakor Agtelek községben a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog. Árverezni szándéko-zók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át vagyis 187 frt. 30 krt. készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-an jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1885. évi november hó 10. napján.

A Rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Fornét, kir. tszéki elnök.

Haszonbéri hirdetmény.

A **Gortva-kisfaludi** koresma 1886-ik év január hó 1-től számított három egymásután következő évre **albérlébe adatik.** — Értekezhetni lehet Gortva-Kisfaludon (u. p. Várgede) alólírottal.

Klein Lajos, haszonbérlo.

1—2

Csetneken

dohánytermesztő határban, szabad kézből eladó, egy kedvező fekvésű földbirtok, — összesen mintegy 94 hold, 1200 négyszög ölével — a város főutcájában fekvő kényelmes urilakkal s gazdasági épületekkel. — Bővebb felvilágosítást ad szóval vagy levélben **Szontagh Andor** Csetneken.

Kávéház-megnyitás.

Alólírott tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség tudomására, hogy Rimaszombatban a Jánosi-uteza és főtér sarkán levő ujonnan épült Czikora-féle ház földszinti helyiségeiben **1885-ik év november hó 30-ik napján** (hétfőn) egy minden kényelemmel ellátott és diszesen berendezett

kávéházat

nyitandok, hol mindenféle kávéházi ital, — pontos kiszolgálattal mellett — jutányosan számittatik. — Ugyanitt a különféle kávéházi szórakoztató eszközökön kívül **naponta tizféle magyar és német hirlap** áll a közönség rendelkezésére.

Egy nagy esésze kávé reggelire vagy oszonnára 10 kron számittatik.

Minden ünnep- és vasárnap délután, valamint csütörtökön este **Danko testvérek** jól szervezett zenekara fogja a nagyérdemű közönséget mulattatni.

A megnyitás napján este nagy zene-es-tély tartatik.

A nagyérdemű közönség pártfogását tisztelettel kérve, maradtam

Rimaszombat, 1885-ik év november 27-én.
kész szolgáljuk

1—2

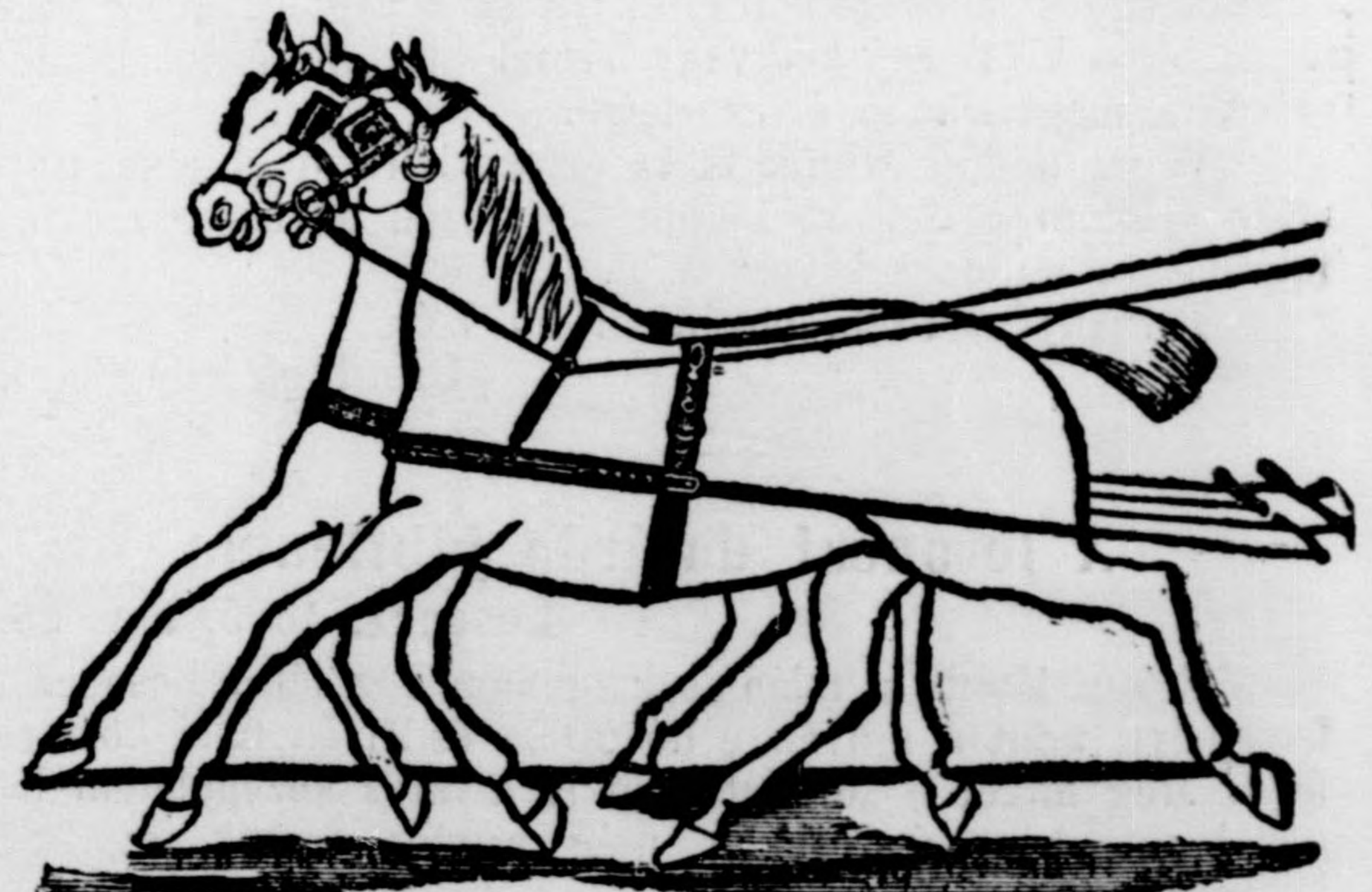
NIKODÉM NÁNDOR, kávé.

TRUBINT LUKÁCS

szijgyártó-mester

Rimaszombat, eserecsényi-uteza 8. sz. alatt.

Ajánlja a legjobb hirnek örvendő szijgyártó-üzletét a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe, itt a legjutányosabb áron mindenféle **lószerzám** a legnagyobb választékban föltalálható: — továbbá **lovaglószerzők**, különféle **ostorok**, **zabolák**, **lótakarók** és **pokróczok**. Ugyanitt különféle nagyságu **utazó-bőröndök**, **iskolai könytáskák** stb. stb. — Végül ajánlja még lószerzámok, hintötetők, lábbeliek épentartására a legjobb minőségű **orosz bőrkenőcsét**, ezen kenőcs által bekent bőrreszek a legszebb fekete színt nyerik és a bőrnek tartósságát s puhaságát idézi elő.

Vidéki megbízatások gyorsan és pontosan esz-közöltetnek.